

Előfizetési ár:

Helyben hazhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:

Egész évre . . . . . 6 ft.
Fél évre . . . . . 3 ft.
Negyed évre . . . . . 1 ft 50 kr.
Egyes szám ára 7 ar.

Hirdetéseket

négyszög centim.-ként 3 krajával számítunk — Kincst. bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyilt-tér minden sor 20 kr.

ÓRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők:
Sárospatak, Gortvay-féle ház.

Kiadóhivatal:

hová az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők:
Sátoralja-Ujhely, fűtér 9. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmentetlen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak: Csegey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.	Felelős szerkesztő és laptulajdonos: Dr. BARTHA BÉLA.	Szerkesztőtárs: ifj. dr. MITROVICS GYULA	Kiadó: a „Zemplén“ nyomdája.
--	---	--	--

Sötét felhők.

Somogy-Csurgó, 1895. ápril 8.

Mindinkább tornyosulnak a felhők hazánk egén.

Meghasonlás a magyar nemzet között, felekezeti és pártgyűlölség, s a végletek egymásra esapnak!

Az a pártszenvédély, mely Mohácsot előidézte, mely három századon át marcangolta a nemzetet, újra feléledett s pusztítani készen áll!

Az alakok, az indító okok is ugyanazok.

A gögös arisztokraták, — a bigott főpapok és követők, a szabadság és egyenlőség, a meggyőződés ellenségei ma is készek feláldozni a nemzet békéjét, megakasztani fejlődését, csak hogy hatalmukat s előjogaikat megtartsák.

Szívtelenek önvéreik iránt, de az idegen befolyás előtt meghódolók.

És támadott még egy lelketlen fajzat, mely Bécs reakciónárius köreivel szövetségbe, denunciál s a legmagasabb helyen igyekszik bizalmatlanságot kelteni a magyar nemzet loyaltitása s törekvéseinek jogossága iránt.

Ezek, akik mindig odaállottak a trón és nemzet közé, hogy azokat egymástól eltávolítsák, most is folytatják gonosz üzeneteiket.

Céljuk rút, eszközeik hitványak, — eljárásuk a hazaárulással határos. Azt akarják elhitetni, hogy a magyar hazafiság és dinasztikus hűség ellentétes fogalmak.

Pedig kétségtelen, hogy csak az lehet becsületes híve uralkodójának, aki hazáját szereti; csak az lehet a magyar királyi trón erős támasza, aki igaz hazafi.

Történelmünk tradíciói, sajátos magyar nemzeti viszonyaink folyton a király iránti hűség és hazaszeretet egy forrásból fakadnak, a becsületes és férfias magyar szívből.

Aki királypárti akar lenni hazaszeretet nélkül, az nem alkotmányos érzelmű, nem valódi magyar; aki hazaszeretetről beszél s nem híve az alkotmányos magyar királynak, az hitvány demagóg, örült forradalmár.

Ép azért komor helyzetünk, mert mindinkább fogynak azon vezérfiak, akik a trón és nemzet közötti harmóniát fenntartani nemcsak elsőrendű kötelességüknek tartják, hanem erre értelmi és erkölcsi kiváltságuk által képesek is, — akik a justus és tenax vir dicső elve szerint igyekeznek megóvni függetlenségüket fel- és lefelé egyiránt.

Európaszerte észlelhető a nemzetek rétegeiben a lázas nyughatatlanság, mely

a jelenben megnyugvást nem talál s reményét veszti a jövőben.

A vörös és fekete internationale fenyegeti a modern társadalmat, a szabadság és haladás nagy érdekeit.

Nálunk ez annyival is veszélyesebb, mert nincs kifejlődött állami hatalom, nincs valódi törvénytisztelet, nincs európai értelemben vett középosztályunk; nemzetünket a felekezeti, nemzetiségi és társadalmi villongások felbomlással fenyegetik.

Magyar sajtónk nagy része inkább a párt-, mint a közérdeket szolgálja; inkább izgat, mint békit; inkább a szenvedélyre, mint az értelemre hat.

Az eddig konzervatívnek nevezett magyar katolikus egyházba a jezsuita ultramontanizmus és demagogia bevitte a forradalmi irányt, s úgy hazánkban, mint külföldön is több országban, a katolikus alapság nem respektálja többé a püspöki és állami tekintélyt.

A főúri és az ultramontán reakció a legveszedelmesebb fegyverhez, a szociális agitációhoz nyult.

Különös jelenség az, hogy éppen akkor, midőn a katolikus egyház kebelében a demagogikus és forradalmi irányok előtérbe nyomulnak, hazánkban a protestáns egyházak akkor igyekeznek a szükséges reformok beillesztése mellett konzerválni egyházi institutióikat.

És ha az egyházi törvényhozás terén eszközölt reformok és törvények mellett a régi evangélikus közszellem és hitbuzgóság is meg volna, úgy több volna a biztató remény, hogy a közszabadságot, hazánk jogait, a szabadságot, a haladást fenyegető reakciót leküzdhetjük.

Azonban fájdalommal tapasztaljuk, hogy míg mind a két hitvallású protestánsok, különösen ezek magyar népe, a nagyrészen szegény, de hazafias lelkészi kar majdnem kivétel nélkül a szabadelvűség táborában küzd a haza és a magyar társadalom jogaiért, a jogegyenlőség eszméiért: addig számos előkelő állású, politikai és egyházi szerepet vivő világi protestáns, — s legyünk igazságosak, — különösen az ágostai hitvallású evangélikusok közül a reakcióval fogott kezét.

Senki se nevezhet engem közönyös szellemű evangélikusnak, — volt mindig ahhoz bátorságom, hogy egyházam, hitsorsosaim ellen jövő igaztalan bántalmak ellenében bárkivel is szembeszálljak; azért, mert midőn hazám, az összes protestantizmus és az emberiség szent érdekeit veszélyeztetve látom, nem veheti tőlem senki rossz néven, hogy a reakció-

val szövetkezett hitsorsosaimnak az örök szent hagyományaihoz ragaszkodó elvtársaim nevében oda ne kiáltssam, hogy „meddig tart még tévelygéstek? meddig ellenségeinkkel szövetkezéstek? kik vagytok? mit akartok?“

Itt az utolsó perc, meg kell ezt tennünk, mert nem oly fájó az ellenségtől rajtunk ejtett seb, mint amily elviselhetetlen azon gúny, melyet hitrokonaink tévedezése csal roszakaróink arcára.

(Folytatjuk.)

Andorka Gyula.

Ki vagyok és mit akarok?

— Nyilatkozat és felvilágosítás Balogh Ferenc urnak unióellenes cikkére. —

Csak az »Óralló«-ból értesültem, hogy Balogh Ferenc hittanár úr »A magyar protestantizmus és a millennium« című cikkem által indítva a »Debreceni Protestáns Lap« folyó évi 4. számában kifejtette nézetét a protestáns unióról; tehát csak most áll módomban, hogy a személyemet és felfogásomat érintő helyekre válaszoljak.

Sokkal inkább tisztelem nagynevű tudósunkat, sokkal inkább érzem ismereteim fogyatékoságát, semhogy vele vitára mernék kelni. Nem engedi ezt az illendőség, de nem engedi a helyzet komoly megfontolása sem. Miért vitatkozunk ma, midőn a békére oly nagy szükségünk van? De két pontra vonatkozólag kötelességemnek tartom nyilatkozni, illetőleg a főcél helyes megvilágítása és nézeteim kifejtése mellett a félreértést megszüntetni.

Balogh Ferenc urnak feltűnik, hogy cikemet névtelenül küldtem be s azt mondja: »1791-ben Pesten jelent meg egy névtelentől a két protestáns fél közti egyesülésre egy kísérleti terv (Tentamina) s ma, 100 év után, újra névtelen áll elő ilyenekkel.«

Megvilágítom a dolgot, úgy a hogy van. Szükségtelennek tartottam kiírni nevemet, mert a célhoz nem vitt volna közelebb. Sem rangom, sem állásom nem olyan, hogy ebből folyólag a név, mit viselek, súlyt kölcsönözne az eszmémnek, mihez lelkem teljes melegevel ragaszkodtam gyermekkorom óta s ragaszkodni fogok mindvégig és arra gondolni sem mertem, hogy nevem elhallgatásáért gyanúsítsanak.

Ha irok, nem azért teszem azt, hogy nevemet olvassák és ismerjék, de hogy eszmém, miket egyrészt a biblia, másrészt pedig a történelem tanulságai érleltek meg, terjedjenek s gondolkodóba ejtsék az elméket s hogy így legalább egy kis porszemem én is vigyek ahhoz a nagy épülethez, minek egységes magyar protestáns egyház a neve. És hiszem, hogy azt a kis porszemem nevem fitogtatása nélkül is lehetem.

De midőn arról van szó, hogy tettemért a felelősséget elvállaljam, arra mindig kész vagyok.

Nem akarok elrejtőzni, nincs okom a szégyenre. Avagy restelnem kell azt, ha az ellentéteket megszüntető szeretetet merem hirdetni és ennek egyesítő erejében bízom is? Hisz ezt követeli életpályám, meggyőződésem s az én Uram, Jézus Krisztusom és azt hiszem, a míg ezekhez hú maradok, nem kell bujkálnom s

mig a bibliára támaszkodhatom, nem kell félnem senkitől.

Igaz ítéletet a mult tévedései nem nyújthatnak; az unió alapja ott van a bibliában: (I. Kor. 1. 12—13.) »Ezt mondom pedig, hogy mindenitek ezt mondja: én Pálé vagyok, én pedig Apolossé, én pedig Kéfásé, én pedig Krisztusé: vajjon részre osztatott-é a Krisztus? Vajjon Pál feszített-e meg ti éretteket, vagy a Pál nevére keresztelkedtetek-e?» S míg a bibliában ily helyet találok, addig magamat bátran megnevezhetem.

A második pont, a mire nézve felvilágosítással tartozom a következő: »Az irót szép eszme vezérli, eszménye bűvös fényénél nem látja jól az akadályokat; de legfőbb baja, hogy az egyesülés háttérén mozgatóul politikai gondolat áll: a magyar nemzet erősödése s cikke végén ki is mondja az anathémát arra, ki e nemzeti eszmét nem pártolja.«

Céлом csak az volt, hogy elvi alapon bebizonyítsam az egyesülés szükségét s továbbá kimutassam, hogy az uniót maga a protestantizmus követeli. — Balogh Ferenc ur azt mondja: »A reformáció nem az unió egyháza, a szabadság nem alkuszik és nem enged; de hozzá kell tennünk, hogy Krisztust keresi, mert nélküle szolgál vagyunk, Krisztust pedig részekre nem oszthatjuk s ilyenformán a helyé-hitvallásu egyház elve sem lehet más, mint az ágost. hitvallásu, azaz: maga az Üdvözítő lényegének teljességében.

Világos tehát, hogy tisztán elvi szempont vezetett s azért számoltam be oly hamar az akadályokkal s mondtam ki azt az »anathémá«-nak nevezett ítéletet, hogy elvi szempontból az uniót más nem ellenezheti, mint az elfogult, az önző és a magyar nemzet ellensége.

Az eszmének keresztülvitele természetesen más megítélés alá tartozik; itt mindenképpen lehettünk, csak radikálisak nem.

Tehát midőn az unió kérdését a magyar nemzet ezer éves fennállásával kapcsolatba hoztam, nem gondoltam egyébire, mint hogy a millennium alkalmával a két protestáns egyház egyeteme egy ünnepies közös gyűlésben elvileg kimondaná az unió szükségét. Ha közeledni akarunk egymáshoz, akkor ez az első lépés, amit meg kell tennünk. Mindenik egyház megmaradna teljesen a maga keretében s előkészítené a talajt az egyesülésre. Előbb új protestáns nemzedéket kell nevelnünk, hogy a célul kitűzött eszmét meg is valósíthassuk. Ha pedig az életben egy a nevelés, mint más, korunk szelleméből s viszonyaiból származó kényszerítő erők behatása alatt az életben egyesülünk, akkor minden erőszakos formáserü megállapodás nélkül a kérdés természetében rejlő örök törvény folyománya képen egyesülünk majd a tanban is. »Mi ezt engedjük, ti azt engedjétek« — elvek az uniónak neveléses karikatúrái s a szakadásnál egyebet nem hoznak létre. Dogmán az uniót kezdeni nem lehet, a theologusok megint csak összevesznének; de a lelki pásztrok, katecheták és tanítók oltsanak a nép és gyermekek szívébe elfogulatlan vallásos érzést, békülékeny természetet, egy új szellemet, az egyesülés szellemét s ötven év múlva megszületik az unió dogmája s a félszázad előtt kimondott elv megvalósulhat.

Hiszek az eszme hatalmában, hiszem, hogy ha okulunk a mult tévedéseiben, kicsinyiségeken fenn nem akadunk, békés, kellően előkészített munkával és szent lelkesedéssel megalkothatjuk, vagy megalkothatják utódaink a protestáns unió nagy művét! de a munkát, az előkészítést el kell kezdenünk minél előbb. S e munka ünnepies megkezdésére, az egyesülés elvének kimondására alkalmasnak látom a millennium ünnepét, habár én is elismerem és vallo az, hogy az »egyházi unió vallási indokból, vallási földben és vallási végecért születhetik meg«, hisz egész életünknek alapja a vallás. Az ember szellemi értékét, — amely magában foglalja egy az értelmi, mint az erkölcsi oldalt, vallása határozza meg; mert ez kifejezője az értelemnek, megmutatja, hogy mi indítja meg belső világát, mihez vonzódik szíve, mi a legkedvesebb előtte; kifejezője a gondolkodás fejlettségének, tehát az értelemnek, mely átlát az emberi vágyak és törekvések szövevényein, mely megtudja ítélni, mi a legfőbb jó; végre kifejezője az akaratnak, az értelem és érzés eme nyilvánulásának, mely a megismert jót s az érzés világát megvalósítani igyekszik. Ilyenformán világos, hogy a vallásban szellemi ér-

tékünk nyilvánul, tehát annyit ér az ember, amilyen vallása. A vallás az, mely egész lényünket áthatja s gondolkodásunknak, cselekvésünknek irányt ad, amely individuumokká tesz bennünket s egyéniségünknek határozott jellemet kölcsönöz. Tehát nem lehetünk mások a hazában, a politikai életben és társadalomban, mint a milyenek az egyházban vagyunk s ha igen, akkor ez jellemünk rovására esik; mert erkölcsi lényünket nem oszthatjuk részekre úgy, hogy mindenütt más más, a viszonyoknak megfelelő vonásokat tüntessük fel. Az egyház nem lehet öncél, de a hívőknek oly összessége, mely igaz életelvet és erőt olt az egyes lelkébe, úgy, hogy a mindennapi életben — legyen az akár magán, akár politikai, vagy társadalmi, mint istennek igaz gyermeke éljen és munkálkodjék. Az emberben ugyanaz a hazafi, ami az egyháztag; hisz szeretetünk egyházunk és hazánk iránt is egy forrásból fakad; de még életelvük is ugyanaz, t. i. a szabadság. Fényesen bizonyítja ezt a történelem, meggyőzően tanuszkodnak e mellett a legutóbbi évek eseményei, melyek mind azt mutatják, hogy egyházunk nemzetünkkel, hazánkkal egybeforrott. Egyiket a másiktól elválasztani nem lehet, s ha az egyiknek van öröme, a másik is vele örül, különösen akkor, ha az elért sikerekben az oroszánrész az övé. Az öröm pedig ott fakad, ahol a vallás csirája van. Ezen okoknál fogva tartom tehát az ezeréves fennállás emlékülnepeit alkalmasnak arra, hogy akkor a két protestáns egyház az egyesülés elvét és szükségét kimondja. A kellőleg előkészített és helyes irányban végrehajtott unió utján egyházunk erősödni fog s ama szoros összefüggés folytán, mely egyházunk sorsa és nemzetünk között van, ez utóbbinak erősödését is maga után vonja. Tehát ha cikkemben előbb kimutatom, hogy az unió az igaz protestantizmus követelménye, de azt a tőle elválaszthatlan nemzeti érdek is követeli, akkor világos, hogy a mozgó nem politikai gondolat, de ez csak a vallási érdeknek a dolog természetében rejlő következménye.

Egyébiránt, ha az idők teljessége még arra sem jött volna el, hogy legalább az unió előkészítését céltudatos munkával megkezdjük, inkább maradjunk nyugodtan, de zavart ne csináljunk s legyünk ne mostoha, de édes testvérek s ez a testvérics érzés is alapja lesz majd az uniónak.

Város-Hodász 1895, ápr. 7.

Hetvényi Lajos

ág. hitv. ev. segédlelkész.

KÖZÉLET.

Ujfalussi Ujfalussy Sándor
1844—1895.

Ujfalussy Sándor, cs. es kir. kamarás, Szatmárvármegye és törvényhatósági város főispánja, a Lipót- és Vaskorona-rend lovagja, a porosz Johannita-rend lovagja, ki nagy világi méltóságai mellett a nagyhányai ev. ref. egyházmegye gondnoka volt, fölvilágosult, de hitében buzgó tagja és munkása reformált egyházának, nincs többé; e hó 17-én hosszas, kínos, szenvedés után kisenvedett.

Abból az Ujfalussy-családból származott, mely az utóbbi évek alatt is oly sok derék férfit adott a közéletnek s a protestáns egyháznak s melynek az utóbbi években is négy tagja viselt egyházmegyei gondnoki hivatalt. Sógora volt a megboldogult Ujfalussy Bélának, a f. szabolcsi egyházmegye lángbuzgalmu tanácsbírájának. Most, midőn a család eddigi harcosait az aggkor és a halál elszólitotta, tőle várjuk, tőle reméljük, hogy multjához hiven fentartja a család magasztos tradícióját: a protestantizmus iránti lelkesedést, kegyeletet.

Ujfalussy Sándor példányképe volt a magán- és közéletében egyaránt »integer scelestique purus vir«-nek. Amily folt nélküli volt magánélete, éppoly fáradhatatlan, tiszta és áldásos volt közéleti tevékenysége is mind az az egyházi, mind a politikai s közigazgatási téren.

Ennek köszönhetette azt, hogy a közbizalom s a királyi kegy mind magasabba emelte.

Előbb a m.-szalkai járásban, Szatmármegyében volt szolgabíró, majd ugyanazon megye

főjegyzőjévé, alispánjává lett. Később J.-N.-K.-Szolnokmegye főispáni székébe emelte őfelsége, 1892-től kezdve pedig Szatmárvármegye és város főispánjává nevezte ki a nyugalomba vonult Domahidy Ferenc helyébe.

A gondjaira s legfelsőbb vezetésére bizott város és vármegye nagy többsége az akkor egészen élén álló székhelykérdés miatt (e küzdelem Szatmár és N.-Károly városok közt folyt) kedvetlenül fogadta a kineveztetés híré, de a bizalmatlanságot csakhamar eloszlata ezen kijelentés: »Főispáni ténykedésben önök mindig mindenben pártatlannak fognak találni, mert felfogásom szerint a főispán a pártok felett áll; — azt is higyjék el, hogy állásomat és magamat hasztalan harcokkal elkedvetleníteni nem akarom; s én a békét hirdetem, mely kizárja bármely párt provokációját s bármely törvényes vagy jogos törekvés erőszakos elfojtását.

S valóban rövid hivataloskodása e kijelentés valóra váltása volt. Méltán elmondhatjuk róla, hogy egész életét a közügy iránti fáradásban tölté s igaz protostáns volt.

Temetése a legnagyobb részvét nyilvánítása mellett, óriási közönség részvételével történt Remetemezőn Szatmármegyében. 100-ával érkeztek a távol vidékről meg nem jelenhetők részvét-sürgönyei; koporsójára 70—80 koszort helyeztek rokonai, barátai, a testületek, melyek élén állott; e koszorúk egyike gróf Károlyi Istváné, következő érdekes felirattal: »Ha megérdemlem« — mondád — »szép jelszavadat irasd siromra«, — megérdemled: Magyar, szorgalmas, becsületes.«

E felirat magyarázata, hogy amikor a megboldogult Szatmár-vármegye főispánjává neveztetett, a beiktatás utáni ebéd felett gr. Károlyi tartott egy szép beszédet, e beszédben mondá, hogy a beiktatott főispán karaktere: magyar, szorgalmas és becsületes — s ez legyen mindenkinek jelszava — gr. Károlyi beszédére a főispán válaszolta: »ha megérdemlem, szép jelszavadat irasd siromra.«

Ő e felirást csakugyan megérdemelte.

Az elhunyt koporsója felett Sátor Dániel szinýer-váraljai lelkész mondott a család kívánsága szerint igen rövid, de igen szép imát, utána Szatmár-vármegye alispánja vett bucsut tőle a megye közönsége nevében — ekkor a koporsót kivitték a családi sirbolthoz, hol Szatmár városi főügyész Hérmán Mihály tartott Szatmár szab. kir. város nevében beszédet — s azután következett a szeretet és ragaszkodás legmeghatóbb nyilvánulása, amidőn Máté-Szalka és vidékéről 70—80 tagból álló küldöttség gyászszó alatt megjelenve jöttek az elhunyt bölcsőjétől, M.-Szalkáról, sirjához, s szónokuk Kincsess István m.-szalkai ev. ref. lelkész a legremekebb rövid beszédben fejezte ki azt a végzetlen ragaszkodást és szeretetet, melylyel a megboldogulthoz azok viseltettek, kik között született és nevedett.

A család által kiadott gyászjelentés így hangzik: »Ujfalusi Ujfalussy Sándorné született báró urai Uray Leona és gyermekei Amadil férj. domahidai Domahidy Elemérné, Sarolta férj. csebi Pogány Zsigmondné és kis fiuk György, Leona férj. kovácsvágási Bottka Béláné, Miklós, György, Lajos és Zulima; ujfalusi Ujfalussy Miklós a Szent István-rend vitéze, ujfalusi Ujfalussy Lajos mint nagybátyjai; Otilia özv. vásárosnaményi Eötvös Róbertné gyermekeivel, Berta férj. ujfalusi Ujfalussy Béláné gyermekeivel mint testvérei, — bánattól megtört szívvel tudatják az örökre feledhetlen szerettett férj, apa, após, nagyapa, unokaöccs és testvérek: ujfalusi Ujfalussy Sándor cs. és kir. kamarás, Szatmárvármegye és Szatmár szab. kir. város főispánja, a Lipót-rend, a Vaskorona-rend és porosz Johannita-rend lovagja, a nagybányai ev. ref. egyházmegye főgondnoka, Nagy-Bánya és Nagy-Károly városok diszpolgárának, élete 51-ik, boldog házassága 27-ik évében, hosszas szenvedés után ápril hó 12-én délután 3 órakor történt gyászos elhunytát. A feledhetlen szeretett halott földi maradványai folyó évi ápril hó 15-én d. e. 11 órakor fognak Remetemezőn az ottani családi sirbolthoz az evang. ref. egyház szertartása szerint örök nyugalomra tétetni. Remetemező, 1895. ápril hó 12. Áldás és béke poraira!«

EGYHÁZI ÉLET.

Vécsey József, a tornai egyházmegye gondnokának 1895. évi április hó 17-én és 18-án a perkupai egyházban tartott egyházmegyei közgyűlést megnyitó beszéde.*)

Nagytisztelendő egyházmegyei Közgyűlés!

Elnöktársammal egyetértőleg ezen egyházmegyei közgyűlést a megjelent tagok szíves üdvözlése mellett ezennel megnyitom.

Mielőtt ezen egyházmegyei közgyűlés intézkedését váró folyó ügyek tárgyalását megkezdendők, gondnoki hivatalomból folyó kötelességemnek tartom előterjeszteni azon tapasztalataimból eredő tanulságokat, melyek a múlt év és az egész év folyamán a Canonica visitatio tagjaival együttesen teljesített körlátogatásom eredményei.

Kiemelem első sorban is azon meggyőződésemet, hogy ha egyházi törvényünk az egyházmegyei gondnoknak kötelességévé nem tette volna is azt, hogy a gondnok időszakonként az egyházak ügyeinek mikénti vezetéséről személyes tapasztalat folytán vegyen tudomást, én a magam részéről még abban az esetben is kötelességemnek tartottam volna annak teljesítését, mert az egyházmegye ügyeinek vezetéséért a felelősség teljes sulya elnöktársamra az esperesre és én reám nehezedik, már pedig a felelősséget a magam részéről csak abban az esetben vállalhatom lelkiismeretem megnyugvásával, ha az egyházi ügyek minden ágazatát ismerem, ha az egyházi élet különböző ágazatainak mikénti vezetéséről személyesen győződtem meg, nem mintha a Canonica visitatio eredményére vonatkozó jelentéseknek feltétlenül hitelt nem adnék, hanem különösbbe azért, mert egyházi életünkben vannak egyes jelen-

*) A tornai egyház kiváló buzgósága gondnokának szíves megbízásából egész terjedelmében adjuk ez aktuális kérdésekkel foglalkozó beszédet.

tékeny tényezők, amiknek felismerését csak a közvetlen tapasztalás eredményezheti.

Egyházi ügyeink vezetésénél az egyházi és világi egyének részére biztosított egyenlő befolyás mellőzését látom a Canonica visitationának az eddig szokásban levő azon alakjában, hogy azt rendszerint két egyházi kiküldött véggezte, ezen egyházunk alkotmányával homlok egyenest ellenkező szokás kifejlődését, azon okra vezetem vissza, — hogy az évenként a téli évszakban — tehát a legalkalmatlanabb időben és valóban terhes feladat teljesítésében való részvételtől világi egyeink idegenkedtek. Meggyőződésem erre nézve az, hogy a hibának elismert múlt ösvényén tovább alkotmányunk eminens jogának megsértése nélkül nem haladtunk, mert ha volt valaha idő, amelynek körülményei őseinket ezen alkotmányos jog megállapítására kényszerítették, vagy ösztönözték, ugy a mostani átalakult viszonyok, ha azon jog biztosítása nem lenne is, oda kényszerítenének bennünket, hogy ezen jogot a világi egyének részére biztosítsuk, annyival inkább kötelez bennünket ezen már századok óta fennálló jognak a tisztelben tartására, mert egyházunk csak addig bír teljes ellenálló képességgel, míg az egyházi és világi elem paritása sértetlenül fennáll. — Ezekből folyólag jövőre nézve kérem a nagytisztelendő egyházmegyei közgyűlést, hogy a Canonica visitatio két egyházi tagja mellé, amennyiben a körülményeink másként nem engedik, legalább egy-egy világi tagot is kiküldeni méltóztassék.

A körlátogatás eredményére vonatkozó jegyzőkönyvek, egyházi életünk minden ágazatára kiterjeszkedve, még e gyűlés folyamán elbírálás tárgyát fogják képezni, ebből folyólag felmentve érzem magamat attól, hogy a részletekre kiterjeszkedjem, hanem általánosságban lelkem őszinte örömevel adom tudomására a nagytisztelendő egyházmegyei közgyűlésnek azt, hogy egyházmegyeinkben egyházi életünk alapja a valláserkölcsi élet, olyan állapotában van, hogy az teljes megnyugvást, erőt és bátorságot

ad részünkre a jövőben reánk váró küzdelemre, ezen körülmény pedig arról tesz bizonyosságot, hogy egyházmegyeink lelkeszei kötelességük teljesítésének magaslatán állanak, amiért fogadják nemcsak részemről, de jogosítva érzem magamat annak a kijelentésére is, hogy ezen lelkiismeretes ügybuzgóságunkért fogadják egyházmegyeink nevében is hálás köszönetünket.

Ami pedig az egyházak anyagi ügyeinek az egyházi gondnokok általi vezetését illeti, örömmel győződtem meg arról, hogy az egyházak gondnokai a reájuk bízott vagyoni kezelését lelkiismeretes pontossággal és becsületesen teljesítették, amely munkásságukért fogadják őszinte elismerésünket és köszönetünknek kifejezését.

Egyházi életünk kiegészítő részét képező népoktatás ügyének vezetése s annak eredménye általánosságban dicsekedésünk tárgyát képezheti, mert azon iskoláink, amelyek a gyakorlatorientált változás esélyeinek kitéve nem voltak, olyan eredményeket állítanak eléjük, amelyek a legszigorubb bírálatot is az elismerés sikerével képesek kiállani, ott pedig, ahol az eredmény a várakozásnak minden irányban meg nem felel, az azon oknak a következménye, hogy az iskolát fenntartó község a saját erejéből nem képes olyan fizetés adására, amely a tanítókat állandósíthatná, — mindnyájunk elismerésére méltók mindazon tanítók, kik nehéz hivatásuk teljesítésében teljes odaadás és buzgósággal jártak el.

Azon figyelemre méltó kérésem van e helyütt a tanító urakhoz, hogy a mennyire a tanrend és tananyag kerete csak megengedheti, különös suly fektessenek a nevelésre, mert hiszen nem lehet célja a népiskolának az, hogy abból tudósokat, — hanem igenis az, hogy abból valódi becsületes embereket adjunk át a társadalomnak, ezt pedig csak a nevelés rendszerével érhetjük el.

Nagytisztelendő egyházmegyei közgyűlés!

Az általam egyházmegyeink valláserkölcsi állapota, anyagi és népoktatási ügyének jelen-

— Azt nem tehetem, — felelé nyájasan Berta, — mert a jegyzeteket nem adták át nekem, de olvastam azt s elmondhatom tartalmát, ha ön megelégszik ezzel. Azt hiszem, szavaim igazságában nem fog ön kételkedni.

Most elbeszélte esküvője körülményeit, megnevezte a helyet és időt, elmondta a tanuk neveit, azután könnyű gyanutlan kedélyvel s elragadó bizalmassággal folytatá:

— Lássá ezek olyan dolgok, amikben már most kételkedni nem lehet. Egészen nyugodt lehet ön. Lesz ön oly szíves magára vállalni Martinkót erről értesíteni, vagy egyszerűen megírjuk neki?

Berta oly gyanutlan természetes kedély volt, hogy még most sem vette észre, mint kezd elbeszélése alatt Viktor arcán valami baljóslatu lázas pirosság kigyuladni s hogy meggyőzően az aztán ez a lázas pirosság valami ijesztő fakó sápadtságba. Berta utolsó kérdése annyira megdöbbenté, hogy egészen megfeledkezve magáról kiáltá:

— Egy betűt se írjanak neki!

Hisz Martinkó Albert mit sem tudott a tervben lévő pörrel. Viktor csak annyival biztatta őt, hogy hatalmában áll a Mártonfy Viktornak egy tekintélyes részét elszakítani, ha neki mindenben vakon engedelmességek, Martinkó pedig szívesen engedelmességek, mert nem volt egyéb dolga, mint hallgatni, türelmesen várni, odautazni s ott tartózkodni, ahova Viktor rendelte s mindenütt kényelmesen, uriasan élni.

Viktornak tehát nagyon kellemetlen lett volna, ha Mártonfyék Martinkónak oly ügyben irnák, amifélelől az semmit sem tud. Azt azonban rögtön észre vette, hogy hevesen fakadt ki. Berta csodálkozva nézett rá.

— Bocsánat asszonyom, a gondolat is föllázít, hogy e nyomorult embert még tudósításra is érdemesítenék. Engedje meg, hogy én végezhessenek vele. Elküldtek már önök az anyakönyvi kivonatért?

— Kálmán bátyám maga szándékozik érte menni, mihelyt dolgai engedik; de hisz ez nem oly sürgetős, a dolog jelentéktelenné vált azóta, hogy a hely tudva van. Az anyakönyvi kivonatot akár mikor ki lehet venni.

— Ah tehát nem sietnek vele!

Viktorban felujjongott a daemon; ah milyen jól ismerték ezt a daemont Zoltán és Hermine, hogy oly bizton következtették legelső gondolatát.

— Hermine! — kiáltá Zoltán — e gondolatodat a nemezis sugalta. Cselekedni fogunk.

Néhány pillanat múlva Vilmos sietett a Mártonfy kastélyba és a férfiakat sürgetve hívta magához.

Ilma is eljött velük. A férfiak külön vonultak, a nők pedig magukra maradva vidám beszélgetésbe merültek.

Zoltán egyszer csak egy pillanatra jött be hozzájuk s félrehívta hugát.

— Hol van Jakab?

Hermine néhány sort irt egy névjegyre s átadta azt Zoltánnak.

Kálmán és Gyula néhány perc múlva eltávoztak. Kálmán visszament a kastélyba, Gyula pedig a falu keleti végén az urasági majorba tért be.

Nem sokára Kálmán puskával vállán vadászruhába öltözve indult a hadvári erdő felé. A hadvári hegyoldalban, ott ahol az országút a székváros felé tér el, várakozott rá Gyula.

Néhány perc múlva látni lehetett, hogy a majorság felől egy könnyű kocsis érkezik.

— Marcsi pontos volt! sugá Gyula.

Felültek mind a ketten s a kocsis elgördült a székváros felé.

Egy óra múlva Ormai Viktor levelet kapott a kastélyból. Csak e szó volt benne:

»A pavillonban.«

Viktor arca lángolt, kezében reszketett a levél.

Közel az elhatározó pillanat.

Vajjon meghajolt-e?

Az irott szó ezt sejteté, mert titkon óhajt találkozni. Viktort elkábitá az édes sejtetem, ravaszága fölött erőtt vett a szenvedély, sietve vette kalapját s kirohant.

A pavillonban.

A kerti kis ajtó nyitva volt. Viktor belépett a kertbe s alig tudott erőtt venni izgatottságán, hogy az eddig viselt szerény komolyság álarcával jelenhessen meg a tábornokné előtt.

A pavillon ajtaja is nyitva volt, de Viktor előbb érkezett meg. Szüksége is volt néhány percnyi magánosságra,

legi állásáról előterjesztett kép kedvező hatása alatt szeretném ezen jelentésemet bezárni, de nem tehetem, nem pedig azért, mert én azon osztatlan bizalmat, melylyel engemet ezen egyházmegye közönsége megtisztelt, nem a kényelem párnájának tekintem, melyről az ügyek néma szemléletén kívül kötelességeim nem lennének, hanem azt úgy fogom fel, hogy ezen hivatalos állásban szerzett tapasztalataim eredménye folytán rá mutassak azon kóros állapotokra is, melyek idővel egyházi szervezetünk alapját támadhatják meg, s egyszersmind megjelöljem azon irányt, amelyen haladva a veszélyeket elkerülhetjük, mert egyházi szervezetünk nem máról-holnapra, hanem örök időkre szervezett intézmény lévén, a jelen munkásság eredménye fogja a jövőnek alapját képezni.

Az egyházi lapok közléseiből bizonyára tudomása van, a nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés tagjainak arról, hogy a mult hetekben a debreceni főiskola körében megkezdődött a mozgalom azon irányban, hogy a teológiai pályára készülő ifjak évről-évre kevesbedő számának az okát kifürkészték, s ez irányban egy bizottság lett kiküldve a kérdés tanulmányozására és esetleg az ok elhárítására vonatkozó javaslatlattétel végett. Hogy mi lesz a tudományos férfiakból álló bizottság véleménye e tárgyban, azt eddigelé nem tudjuk, de miután ez a kérdés nemcsak a debreceni teológiai facultás, hanem az összes evang. ref. teológiai akadémiák, — és ez által magyar ev. ref. egyházunk egyetemének is a kérdése, amennyiben ezen baj általános, így jogositva érzem magamat arra, hogy ezen kérdésben közvetlen tapasztalataim folytán megállapodott nézetemnek én is kifejezést adjak.

Minden kornak megvan a maga szelleme, iránya, ma a rideg materializmus, az egyéni érdekek kielégítésére irányuló önző irány ulti diadalát, amely irány teljesen romboló hatással van azon ifjak elhatározására, — akiknél az egyedül tiszteletre és becsülésre méltó ideális eszmék felé irányuló törekvés a maga teljességében még kifejlődve és megállapodva

nincsen, amely ideális irány a haza és az intézményeknek az egyéni érdekek mellőzésével teljesített szolgálatában és munkálásában, az igazi vallásos érzés fejlesztésében, az általános közjó, az abszolút igazság és az erkölcsi érzék teljes kifejtésében találja fel élete célját.

Az átalakult viszonyok folytán fellépett társadalmi követelmények s a nevelési rendszernek is, ehhez idomult változására vezethető vissza az ok, mely a tudományos pályán haladó ifjak pályá választásánál az elhatározásra döntő súllyal nehezedik.

Ha már most elfogultság nélkül vizsgáljuk lelkészi hivatalaink jelenlegi helyzetét, bár mennyire fájdalmasan érintse is az lelkiületünket, mégis kénytelenek vagyunk beismerni azt, hogy az azzal járó javadalmazás egyáltalában meg nem felel, az azzal járó kötelességek teljesítésével járó előkészültség és nehézségeknek, sem az átalakult viszonyok folytán a lelkészekről megkövetelt társadalmi helyzetnek, s még ha figyelembe vesszük, hogy a nagy részében csak a papíronon meglevő javadalmazás is nap-nap mellett aláhanyatlík, részben a beállott gazdasági válság, részben pedig a teljesen elpusztult szőlők mint némely helyeken s különösen egyházmegyénkben egyik legjelentékenyebb jövedelmi forrás elenyészése miatt, úgy nem csodálkozhatunk azon, ha a pályaválasztás küszöbén álló ifjak a tengődésnek is csak kétes reményével biztató lelkészi hivataltól nap-nap mellett elidegenednek.

Figyelembe vesszük még azt is, hogy a számbeli apadásnál még egyházi életünk jövőjére veszedelmesebb azon körülmény, — mely abból fog előállni, hogy azon ifjak is, kik erre a pályára fogják magukat elszánni kevés kivétellel csak olyanok lesznek, — kik számot vetve készülségükkel, más pályán az előhaladás reményével nem kecsegtetik magukat és így épen abban az időben, midőn lelkészeinknek egyházi életünkben beállott változott helyzete folytán a színvonalat minden irányban emelnünk kellene, annak aláhanyatlása fog beállni.

A lelkészi hivatal javadalmazásával elválaszthatlan kapcsolatban van egyházi terheink viselésének eddigi rendszere, mely épen olyan sebe egyházi életünknek mint az előbbi.

Egyházunk szervezése alkalmával azon téves felfogásból indultak ki elődeink, hogy a vallás az egyén lelki világának állván szolgálatában, annak terhei is az egyének által viselendők.

Ha volt, vagy lesz valaha intézmény, mely a maga működési körébe az egyének külső és belső világát annak minden életkörülményeit bevonja, úgy az nem lehet más, mint a vallási intézmény, abból folyólag nagyon téves azon felfogás, amely a vallás hatását csak a lelki világ körére vezeti vissza és így nem lehet összeegyeztetni magával a vallás alap fogalmával sem, azon hibás szervezetet, amely a maga szükségleteivel általánosságban éppen azokra nehezedik, akiknek nemcsak lelki-vigaszra, hanem anyagi támaszra is lenne elkerülhetetlenül szükségük, ezen meggyőződés támogatására az érvek egész halmazát sorolhatnám fel, de azt a jelen alkalommal mellőzöm, csak azt említem fel, hogy egyházunk jelenlegi szervezete ez irányban vallásunk fejének Jézusnak ama örökké igaz kijelentésével, hogy: »Egy más terheit hordozzátok« homlok egyenest ellenkezik.

Mert ezen kijelentést elmagyarázni, az egyéni önzés által elvakult elme sem képes, ha csak agyát olyan kéreg nem vonja be, amely a világosság behatásának teljesen ellen áll, vagy lelkiülete az önzés rétegével úgy körülhálózva nincs, amelyen a felebaráti szeretet éltető melege át nem hathat.

Mit jelent Jézusnak ama kijelentése, akár vallási, akár társadalmi szempontból felvéve is azt, nem más, mint a terheknek olyan aránylagos felosztását, hogy annak elviselése mindenki által lehetővé tétessék.

(Vége köv.)

Az alsó-zempléni ev. ref. egyházmegye közgyűlése.

Az a.-zempléni ev. ref. egyházmegye f. hó

hogy összeszedhesse magát s lélekzete rendes nyugodt legyen.

Nemsokára könnyű léptek hangzottak, a tábornokné karcsu sugar alakja jelent meg a lépcsőkön.

Viktor még sohasem látta ily szépnek, mint e pillanatban. Szabályos idomu alakján, egész magatartásában a finom utánozhatlan előkelőség valami könnyed itju kellemmel párosult a legelragadóbb összhangban s az a halványság, mit a kiállott szenvedések hagytak hátra, még érdekesebbé tette gyönyörű arcát.

Mikor belépett, bizalmasan nyújtá feléje kezét s nyájas mosolylyal mondá:

— Megvárakoztattam önt? bocsásson meg...

— Oh asszonyom! rebegé Viktor.

— Nehéz volt eltávolítani az enyéimet. Lássá egész nyugodtan óhajtottam önnel beszélni, mert a kérdéses ügy új fordulatot nyert.

Viktor megdöbbsent. A tábornok mégis gondolt volna e rég elmosódott körülményre és az eskető bizonyítvány előkerült?

— Egész bizalmasan óhajtok önnel beszélni, — folytatá könnyed nyájas modorban Mártonfyné, mi őt még elragadóbbá tette. — Ön oly nemes, oly önfeláldozó készséggel gondolt megmentésemre, ön megakartá menteni nevemet, jó híremet, saját nevét, életét ajánlotta fel oltalmamra s én kétségbeesve gondoltam arra, hogy ez áldozatot el kell fogadnom. Mi lett volna e szövetség? Családi gondokat, gyermekeket és egy elmúlt időközön merengő hervatag életet vittem volna az ön házába...

— Ah asszonyom! kiáltá kissé hevesebben Viktor.

— Kérem, ne szóljon, hisz tudom, hogy én nem látam volna önt boldogtalannak, ön nem mutatta volna azt nekem, hogy az élet terhe nehéz, talán kibékült volna sor-sával; de engem az örökké nyugtalanított volna, mert érzem, hogy nem lettem volna az öné szívvvel lélekkel; én a multaké vagyok. Hála az égnek, az áldozatra nincs szükség többé, megtaláltuk végre azt, amire szükségem van, esküvőm helye és ideje föl van jegyezve pontosan, részletesen, meg vannak nevezve a tanúk. Kálmán ugyan azt mondja, hogy azok közül egy sem él már, de az nem lényeges ugy-e bár? A bizonyítványt ki lehet venni a mostani lelkészről

is, egyszerű anyakönyvi kivonat elég arra, hogy az említett pör megindítása lehetetlenné váljék, nemde uram?

Berta oly őszintén, oly természetes nyíltsággal mondta el e szavakat, amint azok természetes lényében önkénytelenül támadtak, azt mondta el amit érzett és úgy mondta el, amint meggyőződése sugallta neki. Már most nyitva állt Viktor előtt az út, amelyen becsülettel visszavonulhatott volna. Ha az örök emberi jószág nem ébredt is föl benne, a józan okosság sugalhatta volna neki, hogy ez asszonytól nincs mit remélnie.

De Viktorban a szenvedély élete vezérévé, e szenvedély törekvése rögeszméjévé lett; és ez asszony még soha sem volt oly elragadó, oly tündér szép, mint most, midőn ajkain az élet reménytelensége nyilatkozott. Jóakaró bizalmában oly gyöngéden tünt fel a visszautasítás s a sziv resignatiója annyira ellentétben volt viruló életével, hogy ez szép valóját még elragadóbbá s öntudatlanul is még csábítóbbá tette.

Viktornak Berta szavai után a helyzet helyes felfogása szerint nem maradt egyéb tenni valója, mint tiszteletteljesen felállni s azt mondani: »Asszonyom, igaza van, a vész elmult, a pör meg nem indítható, az én ajánlatom feleslegessé vált — Isten önnel!

De Viktor mást mondott, föl sem kelt helyéről, s arcának kételkedő kifejezése mutatá, hogy nem hiszi, amit hallott.

— Megbocsát ön asszonyom, ha bátor vagyok megkérdezni, bizonyos ön afelől, hogy a jegyzet hiteles? Az úgy nagyon komoly.

— Bizonyos vagyok. A meghalt lelkész maga jegyezte föl az adatokat, személyesen győződött meg azokról.

Viktor még most sem kelt föl.

— Oh asszonyom egy család sorsa forog kockán — engedje megtekintem e jegyzeteket.

Most azt felelhette volna Berta: »azzal én önnek uram nem tartozom; tudatni fogjuk Mártonfy Albert ural, hogy eskető bizonyítványt már képes vagyok felmutatni, a többi sem az ön, sem az én dolgom.«

És itt kezdődött Berta szerepe, könnyű szerep volt, azért merték rábizni.

El kellett mondania azt, amit Viktorral tudatni akartak.

17. és 18. napjain tartotta meg tavaszi közgyűlését Sárospatakon. Kopré Ferencet, a buzgó esperest betegsége gátolta a megjelenésben s így őt az elnökségben Keresztury József tanácsbíró, a bírósági üléseken pedig Zombory Gedő tanácsbíró helyettesítette; Meczner Béla gondnok is csak az első napon délelőtt vihette betegsége miatt az elnöki tisztet s aztán Szinyei Gerzson tanácsbíró vette át tisztét. Kivülök jelen voltak Tóth Lajos, Körösi György, Gecsey Péter egyházi, Kóczán Miklós, Pillissy Ferdinánd, Meczner András, Debreceni Bertalan világi tanácsbírók, utóbbi egyuttal főjegyző is; aztán Kónya András egyházi fő, — Czinke István, Komjáthy Gábor egyházi al, — dr. Bartha Béla világi aljegyző, Bálint Dezső sárospataki lelkész, Buza János, Csontos József, dr. Rác Lajos, dr. Mitrovics Gyula főiskolai tanárok, lelkészek, tanítók s érdeklődők aránylag, a szokotthoz képest elég csekély számmal, amit a sürgős tavaszi munkának lehet tulajdonítani.

Az esperesi jelentésből kiemeljük, hogy Agárd építkezései 1310, Leányvár 1416, Tárkány 6800 frtra ruznak, nem említve Sárospatak 20,000 frtos, H.-Németi 30 ezer forintos még be nem fejezett építkezéseit. Czigánd 4000 frttal új paplakot, Laca a tűz pusztítása folytán 1344 frttal új tantermet és tanítói lakot építtetett. Az önkéntes ajánlatok a tavalyi 7232 frtot megközelítik (ide nincs beleértve a sárospataki egyház hívei által 10,000 frtot felülhaladó önkéntes ajánlatok összege), Isten dicsőségére pedig 800 frt körül adakoztak. Örömmel említendő fel, hogy Tállya elpusztult szőlője felépítésére 603 frtot fordított, a bodrogközi buzgó községek pedig közmunkával 1500 forintot kerestek. Az egyházlátogatási jegyzőkönyvek szerint az egyházmegyei összes egyházak bevétele 67428 frt 31 kr., kiadása 55196 frt 43 kr.; az egyházak összes adósságai 23158 frtot, tőkepenzei 59740 frtot tesznek ki; az esperes sajnosan panaszkodik, hogy az alapítványokról a kívánt külön jegyzőkönyvek még mindig nem készültek el mindenütt, de az összeirt alapítványok értéke több mint 48 ezer forint.

A takarékmagtárak készlete majdnem 2000 köből (1946), pénze pedig 1680 frt. A domesztikai illetékek az egész egyházmegyében pontosan be vannak fizetve, de az ezen célra szolgáló reformáció-émlékkünnepélyi perselypénzről még némely anyaegyház sem számolt be. Tavaly a konventnek az egyházmegyei községei s lelkészei részére megállapított segélye mintegy 700 frt volt; az idén 1000 frtra megy. Különböző alapokból pedig 920 frt segélyt osztottak ki.

De e, nagyban és egészben véve igen örvendetes anyagi természetű jelenségeknél még sokkal nagyobb fontossággal bír az esperesi jelentés amaz örvendetes tudósítása, hogy a vallás-erkölcsi élet, a vallásos buzgóság és oktatás, a templomba járás az egész egyházmegyében teljesen megnyugtató.

Az egyházmegye halottjairól: Tóth Kálmánról, Sárospatak korán elhunyt derék segédlelkészéről, Horkai J. I.-bényei tanítóról kegyelettel emlékezett meg a jelentés, mely különben egész terjedelmében jegyzőkönyvbe ment. Az egyházmegyei özvegyárva gyámintézetnek az országos intézet felállítására folytatott szükségessé vált felszámolásáról szeptemberben adandó jelentés. A gyámintézeti 4 1/4 % -ot jövedelmező alaphoz a sárospataki építkező egyháznak 5 % mellett 6000 frt kölcsönt szavaznak meg. Egyházmegyei időszaki bíróság rendes tagjai az elnökségben kívül: Keresztury J., Tóth L., Debreceni B. rendes, Gecsey P., Szinyei G., Kóczán M. póttagok. A tavaszi egyházkerületi közgyűlésre kiküldöttek: Kónya A., Keresztury J., Tóth L., Pillissy F., Debreceni B., Meczner A. Bodolay József kesznyéti lelkész hajlott kora s törődöttsége miatt a tanácsbírói állásról lemond; épígy Debreceni tanácsbíró a vil. főjegyzői állásról. Mindkét lemondást fájdalommal veszi a gyűlés tudomásul, a lemondottaknak érdemeit jegyzőkönyvbe igtatja s szavazást rendel júniusi határidővel, hogy a szeptemberi gyűlésre az új szavazás is megtartható legyen. A csanadosi egyház vonakodik új iskolát és tanítói lakot építeni; az ide vonatkozó határozatok foganatosítása iránt a polgári hatóságot fogják megkeresni; a m.-hogykai h. lelkészség fentarthatásának kérdésében küldöttség jár el; K.-Helmeck új tanítót választhat; a

tanítói díjminimum államsegélyvel 400 forintra egészítendő ki; Szerencs 5420 frt kölcsönt vehet föl, B.-Olaszi 700 frttal renoválhatja épületeit, Sárospatak 2100 frttal bérházat építtethet; T.-Harkány templom, iskolai és tanítói lak fedésére majdnem 3000 frtot vetett ki, — s a hiányzó költségvetés az esperesi hivatalhoz beadandó. Ág-Csernő pedig 2000 forintos templomépítésére nézve a kivetést adja be. A többi folyó ügyeket, tanítóbeérősítéseket, egyházlátogatási jelentéseket mellőzzük s csak azt említjük fel, hogy az egyházmegyei közig. bíróságnak nem sikerült a Kis- és Nagy-Tárkány társaságok között felmerült vitás ügyet egyezségileg rendezni, hanem itélethozatal alá kellett bocsátania.

Az egyházmegyei közgyűlés első napon kedélyes közébédre gyűlt össze, hol a lelkes tóztak sem hiányoztak; de annál inkább hiányzott a kitartás a tagokban, kiknek nagyobb része már az első nap délutánján úgy szétoszlott, hogy különösen második nap délelőtt s délután alig néhány ember intézte el a felmerült ügyeket.

Tudósító.

IRODALOM, MŰVÉSZET

A népszínház pályázata. Rüszt József 2000 koronát bocsátott a népszínház vezetőségének rendelkezésére, mely összegből a milleniumra pályadíjat tartozik kifizetni, valamely a népszínház műsorába tartozó magyar színműre. A pályabírák kijelölnek 2—3 pályázó versenyképes művet, melyek közül a legjobbnak 10-szeri előadása után adják ki az 1500 koronát, 500-at pedig csak az 50-ik előadás után.

A fővárosi zenekedvelők érdeklődését egy pár érdekes zeneestély kötötte le. Az egyik ilyen zeneestély a bécsi udvari opera énekművészeinek többször ismételt hangversenye a Vigadó nagytermében. A szereplő művészek között összehasonlításokat nem igen csinálnak a fővárosi lapok, csak annak a magas és mindig egy színvonalon álló művészi niveauának emlegetésével vannak eltelve, mely bámulatos összhangzásu játékokat jellemezte. Hanem annál tanulságosabb összehasonlításokat tesznek a bécsi opera kitünőségei és a magyar dalszínház jelesei között — az utóbbiak javára. *Takács*-ot a bécsi Neidl, *Ney*-t Reichenberg, *Vasquez* gróft Lola Beeth és Schlager fölött magasra kiemelik. Mért van hát mégis a pesti opera örökös válság előtt, dacára a kitünő versenyképes művészi egyéniségeknek? Uniszono a vezetőségre hárítják a felelősséget és bizony, ha figyelemmel kísérjük a szegényes és mégis folyton változó és visszazitt műsorokat, kénytelenek vagyunk hitelt adni a gáncsolók itéletének.

Az eddigiekénél nem kisebb, sőt sok tekintetben még szélesebbkörű érdeklődést keltett azon olasz színtársulatnak a szereplése, melynek kiemelkedő alakja a nagy *Rossi* volt. *Rossi* egészen különös iskolát alapított játékaival, amely játékokban a budapesti közönségnek már egyizben volt alkalma gyönyörködni.

UJDONSÁGOK.

Nemzeti lovas bandérium a milleniumon. *Dókus* Gyula kamarás, Zemplén-vármegye főjegyzője, megyéje májusi közgyűlésre elé érdekes indítvánnyal fog járulni, melyet a Zemplén már most közöl. Arról van szó az indítványban, hogy az ezredéves ünnep megnyitóján Magyarország vármegyei és városi törvényhatóságai *nemzeti bandériummal* képviseltessék magukat Budapesten, jelképezve ezzel Árpád hadseregét, egyszersmind a régi vármegyékre való kegyeletes megemlékezés okából. Valamint Árpád fejedelem a honfoglaláskor seregét az egyes várakba szétosztotta, most ez a sereg ezer év után, ha nem is egy tömegben, de képvisleti számarányban gyűljön össze és Budavárában és mindazonok az ünnepi díszmenetekben, melyek az ezredéves ünnepség alkalmával rendeznek s melyeken a király megjelenik, ez képezze a testőrséget. Az indítványozó azt hiszi, ha minden vármegye és törvényhatósági joggal fölrüházott város legkevesebb 5, és legtöbb 15 taggal képviselheti magát, 6—800 emberből álló csapat vonulhat ki. Minden megyében van öt és több oly ember, akinek van diszmagyar ruhája, mód

jában van lovát fölszerelni s a szükséges egy-pár napot Bpsten tölteni. A törvényhatóságoknak csak az a költségük lenne, hogy a zászlóvivőnek, aki szintén uri ember legyen, a megye színeiből a régi kornak megfelelő ruhát készíttetnek és lovát fölszerelik, továbbá, ha szükség lesz rá, Bpsten közös költséggel fabarak-istállókat építtetnek a lovak számára. A 6 800 lovas 82 zászló alatt impozáns lenne. A csapatmozgás begyakorlására elég lenne 2—3 nap. — Hogy a lovas had vezetője ki legyen, azt az indítványozó a kiküldendő nagy bizottságra kívánja bízni, melybe minden megye egy-egy tagot küldene; ez dolgozná ki a tervezetet is, míg a végrehajtás egy a nagybizottság által választandó szűkebb küldöttség dolga lenne, mely Bpsten Pestmegye összehívására gyűlne össze. Természetesen első sorban a király beleegyezését kell kikérni és engedelmet arra, hogy ezt a csapatot fogadja el az ezredéves ünnepen kíséretül. Az indítvány pontokba foglalva megküldendő az összes törvényhatóságoknak, fölkérve őket annak támogatására s egyszersmind arra, hogy határozatukat Zemplénmegyével lehetőleg szeptemberig közöljék.

Bombamerényletek. *Sztáray* István gr. hálószobájába Zemplén-Sztárayn eddig ismeretlen tettesek dinamitot dobtak be, mely a hálószobában nagy rombolást vitt véghez, de a gróf sértetlenül maradt. Valószínű, hogy a merénylet boszu műve volt. Gróf Sztáraynak megboldogult atyja ugyanis földeket adott el parasztnak, de a telekkönyvi átíratást elmulasztotta teljesíteni. Emiatt a parasztnak haragudtak a grófra s boszuval fenyegetőztek. A dinamitbomba, úgy látszik, ezek a boszuálló parasztnak dobták a grófi kastély egyik szobájába. A csendőrség eddig husz embert fogott el, akiket a merényletben való részesség gyanúja terhel. — Brünbenn Prazak báró palotájára egy világító udvarból petárdát dobtak, mely az összes ablakokat, ajtókat bezúzta. A merénylet elkövetésével a szomszédban tanyázó munkás dalegyet tagjait gyanúsítják. Emberéletben kár nem esett.

Tolcsván, Konstantin Ferenc agg földbirtokost a kutban halva találták. A rejtélyes ügyben vizsgálatot indítottak.

Óriási földrengés. Husvét vasárnapjának éjjelén rendkívüli földrengés tartotta izgalomban három ország lakosságát. Magyarországon is érezhető volt a déli részeken a földrengés, különösen pedig Zágrábban és Fiumében, déli Európa más országaiban is különösen Olaszországban; de legjobban pusztított Ausztriában, hol Laibachban, Krajna székhelyén alig maradt kő kövön. Triesztben, Pólaban szintén sok pusztítást eszközölt. A földrengés fészke a Karst-hegység s a rengések ismétlődésétől tartanak.

Psenyeczky Nagy Sándor a debreceni ev. ref. főiskolának volt angol francia rendes nyelvtanára által kiadott „Angol és francia önképzési levelét” özvegye újra kiadja. Elismert dolog, hogy Psenyeczky Nagy Sándor eme nyelvtanai, melyek a Toussaint—Langenscheidt módszer szerint vannak szerkesztve, a legkitünőbb kézikönyvek a magyarban e két nyelv alapos elsajátítására. A mű 60 leckére lesz felosztva. Az előfizetési felhívás a következő feltételeket állapítja meg: „Előfizetést nyitok ezennel, úgy az angol, mint a francia önképzési levelre és pedig az első kiadáshoz képest tetemesen leszállított árban, egy-egy mű, úgy az angol mint a francia 6—6 frt, mely részletben lesz fizetendő; ugyanis a mű első füzetének megjelenésénél 3 frt, és a 8-ik füzetnél ismét 3 frt. A leckék úgy az angol, mint a francia műben 16 füzetre lesznek felosztva, melyek postán bérmentve kézbesíttetnek. Azokat, kik valamelyik művet megrendelni óhajtnak, kérem hogy ebbeli szándékukat, lehetőleg hamarabb, de legkésőbb folyó évi június hó 1-ig „kötelezőleg” posta útján velem tudassák, mivel csak annyi példány lesz kiadva, a mennyi előfizető jelentkezik. Tájékoztásul megemlítem, hogy kizárólag csak is nálam mint kiadónál lesznek ezen művek kaphatók. Gyűjtőknek 8 példány után tiszteletpéldány jár. Debrecen, 1895. április hó. Teljes tisztelettel Psenyeczky Nagy Sándor özvegye Király-Daróczi Daróczy Eugénia.”

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

Agliardi pápai nuncius, kinek neve az egyházpolitikai küzdelmek révén nagyon is ismeretessé lett hazánkban, most Magyarországon időzik. Husvét másodnapján a primást látogatta meg Esztergomban, hol nagy ünnepélyességgel fogadták, majd hajón Budapestre utazott, hol a központi papnevelő intézetben szállt meg s fogadta a klérikalís néppártot vezető grófok, különösen Zichy Nándor és Szapáry László tiszteletét. Budapestről Nagyváradot, illetve Schlauch bitorost ejti utba, sőt hír szerint dr. Wolaska Nándor debreceni róm. kat. címz. püspököt is meglátogatja.

A békebarátok ezt az utazást, mint valami természetest akarják feltüntetni. A nuncius a magyar egyházi méltóságokkal személyesen akar megismerkedni, de látogatásának nincs politikai célja. Mások szerint éppen a néppárti izgatásokat akarja csillapítani s így a pax követe.

Minket az eddigi tapasztalatok megtanítottak arra, hogy féljünk a nunciusoktól, mert félünk kell a pápai székétől, melyet képviselnek. A pápai szék Magyarországot nem szereti, mert nem ultramontan s neki nem eléggé hódol meg. Ez ellenszenvét nyíltan és titkon érvényesíti. Strossmayer, Lukács pártfogolása, Samassa, Vucsetich, Szabó János elejtése ezt nyilván tanúsítja. Nincs oly megüresedő püspöki szék, melynek betöltésénél kisebb-nagyobb konfliktus ne merülne föl a magyar kormány és Róma közt. Legtöbb a lugosi gör. kath. püspökségre nem akarja Rezei Szilviust elfogadni, pedig Bende Imre példájából megtanulhatná, hogy kineveztetése után a legszabadlelvűbb püspök is rendszerint ultramontan lesz.

Méltán tarthatunk tehát attól, hogy a nuncius utazása a néppárt erőteljesebb szervezésével áll kapcsolatban s aligha az nem lesz az eredménye, hogy Róma, mely hazát és nemzetiséget nem ismer, melynek Magyarországon önállósága Hekuba, megcsinálja a néppárt és a nemzetiségi tuzók közt a véd- és dac-szövetséget.

Közös miniszteri tanácskozások.

Bécs, ápril 18. A közös miniszteri tanácskozások, amelyekben Kálnoky, Krieghammer, Kállay közös miniszterek és a magyar kormány részéről Bánffy, Lukács és Jósika, az osztrák kormány részéről Windischgrätz, Plener és Falkenhayn miniszterek vesznek részt, tegnap közel három órán át tartottak és ma is igen élénk érdeklődés mellett folytattak.

Öfelsége elnöklete alatt ma délután 2 óra-
kor közös miniszteri értekezlet volt, amelynek folyamán a delegációk elé terjesztendő javaslatokat valószínűleg már véglegesen megállapították.

A magyar kormány tagjai tegnap este Windischgrätz osztrák miniszterelnök vendégei voltak.

Dániel Ernő kereskedelmi miniszter Bécsbe érkezett, hogy a déli vasut államosításának tárgyalásain részt vegyen.

Vörösmarty államtitkár beköszöntője. Vörösmarty Béla az igazságügyminiszterium adminisztratív államtitkára e hó 16 án délben foglalta el hivatalát. Az új államtitkár Erdély Sándor igazságügyminiszter mutatta be az összegyűlt tisztviselői karnak, kiemelve nagy jogászai tudását és az igazságügyi adminisztrációban való jártasságát. Erre Rohner László, mint rangban legidősebb miniszteri tanácsos üdvözölte Vörösmarty államtitkárt, akinek mint legszereztreméltóbb hivatalfőnöknek jó hírét az igazságügyminiszterium tisztikara már régóta ismeri. Vörösmarty Béla erre hosszabb beszéddel válaszolt.

Gróf Festetich Andor földművelési miniszter visszalépését újságolja a „M-g”; a visszalépés oka a miniszterelnök és pénzügyminiszter közt egyrészt, másrészt a földmiv. miniszter közt felmerült s ez utóbbi miniszterium budgetjére vonatkozó differencia volna.

A miskolci mandátum. Hermann Ottó országgyűlési képviselőnek muzeumórré leendő kinevezése már a legközelebbi napokban meg fog történni, és így a miskolci felső kerületben új képviselőválasztás lesz még május hó

folyamán. Az ellenzék eleinte Melczér Gyula, volt alispánt akarta felléptetni, nemzeti párti programmal, de Melczér legutóbb, mint értesülünk, kijelentette, hogy nem reflektál a jelöltségre. A kormánypárt hír szerint Vörös László kereskedelmi államtitkár akarja felléptetni.

Szeless Adorján Zürichbe menekült, áruhában Győrött Szombathelyen, Innsbruckon és Buchson át. Most irt ügyvédjének, Takács Zoltánnak, kit arra kér, indítson gyűjtést részére és családja javára, mert a külföldön ő is nyomorban van.

Külföld.

A szerb választások. Belgrád ápril 17. A liberális és radikális pártok azért nem vesznek részt a választásokban, mert Sándor király azt üzentette az illető pártvezéreknek, hogy a két párt képviselőit Krisztics nem fogja a szkupstinába beereszteni, ha azok akármilyen többséggel lesznek is megválasztva, ő, a király helyesli ezt. mert nem tűrhet oly többséget, melynek nyilvánvaló célja az Obrenovics-dinasztia elkergetése. Így tehát Szerbiában az a sajtóságos eset állott be, hogy a választásoknál a szerb nép nem fog résztvenni, mert az, amit a bécsi Ländlerbank által fizetett lapok a haladó párt feltámadásáról beszélnek, szinte nevetésséges. Hogy ez a párt mily erős, legjobban bizonyítja az a tény, hogy a választó férfiak választásánál egy községben sem tudták a prefektusok 15 embernél több haladó pártit összeszedni, ideértve a pandurokat és szolgákat is. A haladó párt, mint olyan, már rég megszűnt létezni Szerbiában, aminek legjobb bizonyítéka hogy Garasanin, a párt egykori vezére maga kinyilatkoztatta, hogy a pártnak nincsen többé létjoga s ez oknál fogva elvállalta a párisi követséget. A helyzet Szerbiában különben kétségbeejtő, a radikális parasztság kezd már fenyegetőleg fellépni s minden nap meglepetéseket hozhat.

Japán-kínai békekötés. Mint a „Reuter ügynökség”-nek Schanghaiból jelentik, az ottani amerikai konzul a múlt éjjel Simonosekiből kelt táviratot kapott Fostertől, mely szerint a békefeltételeket elfogadták, minthogy a meghatalmazottak a szerződést tegnap aláírták. A császári proklamáció felhatalmazta Li Hung Csangot, hogy a japán ultimátum feltételeinek megfelelőleg írja a békeszerződést. A feltételek: 200 millió tael fizetése, a Lin-Tung félsziget átengedése, a 40 északi szélességi fokig. Formosa sziget átengedése, öt új kikötő megnyitása, Pekinget is beleértve, továbbá, hogy Likin az adó 2 százalékánál nagyobb ne legyen. Azonkívül a japánok feljogosítottak, hogy gyapot cikkek készítését, valamint más iparágakat üzenek Kínában. Egy második császári ukáz szabadságolja a kantoni alkirályt és utasítja őt, hogy hazájába vonuljon vissza.

SZERKESZTOI ÜZENETEK.

Kl. P. urnak Szarvas. Görömbei Péter ur cikkét csak átvettük, amint az lapunkban világosan meg volt

jelölve. Átvettük azért, hogy az unió-vitát teljes egészében ösmertessük meg olvasóinkkal; éppazért azt a kérdéses passzust sem megváltoztatni, sem kihagyni jogunkban nem állt. Hogy melyik a legjobb vallás, legjobb dogma, azt a jó Istenen kívül más meg nem állapíthatja; különben meggyőződésünk szerint ág. ev. és ev. ref. dogma között lényegbe vágó különbség nincs. A szerkesztőség nem az egyes cikkek egyes véleményét, hanem a vita befejezésével mondja el passzusai után, hanem a vita befejezésével mondja el véleményét, mint azt előre is ígérte. — **Segesváry József** urnak **Kántor-János** Major Gyula urnak, Paptamási. A regényre vonatkozó levelező lapokat mielőbb elintézzük. — **Bodiczky Kálmán** urnak **Zurány**. A regény első 200 lapját pár nap alatt expedialjuk.

HIRDETÉSEK.

Mária-czelli
Gyomor-cseppek

nagyszertien hatnak gyomor bajknál, nélkülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, fellujtság, savanyu, felbőffőség, hasmenés, gyomorégés, felesleges, nyálkakiválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörös szűkülés.

Hathatos gyógyszernek bizonyult fejtájánál, a menyinyiben ez a gyomortól származott, gyomortulterhelésnél étellekkel és italokkal, giliszták, májbajok és hámorrhoidáknál.

Említett bajknál a **Márlaczelli gyomorcseppek** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi foraktár: **Török József** gyógyszerára **Budapest**, Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brády) és ezen szavakkal: „Valódiságát bizonyítom”.

A **Márlaczelli gyomorcseppek** valódián kaphatók.

S.-A.-Ujhely: Kinesey Péter és Eliássy Imre gyógyszeráraiban.

MAGYARORSZÁG.

TELJESEN FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő és lap tulajdonos: **HOLLÓ LAJOS** dr., orsz. képviselő.

REGGEL az ország legtávolabb eső részeiben is már az olvasó kezeiben van.

A **Magyarország** politikai, közgazdasági és társadalmi tudósításaival az **összes lapokat megelőzi**. A **Magyarországból** a közönség már kora reggel olvashatja az országgyűlés tárgyalásait kimerítő alakban, az aznapi kül- és belföldi eseményeket, kimerítő tőzsdéi tudósításokat stb. stb.

A **Magyarország** eddig is tanujelét adta, hogy férfias bátorsággal küzd az ország függetlenségéért és önállóságáért és szembe szál **minden korrupcióval** és közéletüket minden visszaéléstől megtisztítani törekszik.

A **Magyarország** független minden hatalomtól, minden magánérdektől, senkinek alárendelve nincs s így állapontját nyíltan és egyenesen mondhatja ki mindenkivel szemben.

A **Magyarország** ezen törekvéseiben a közönség részéről már eddig is nagy támogatásban részesül s így mint a nyilvánosság és a közérdek organuma **folytonosan fejlődve és megerősödve** áll jövőben is a **közönség szolgálatára**.

A „Magyarország” előfizetési ára:

Szerkesztőség:
VIII. ker.,
Fhg. Sándor-utca
2. sz.

Egész évre	14	frt — kr.
Félévre	7	„ — „
Negyedévre	3	„ 50 „
Egy hónapra	1	„ 20 „

Kiadóhivatal:
IV. ker.,
Rostély-utca
2. sz.